

2017

ARCHEOLOGIENOTA Leopold Sabbestraat te Lauwe (West-Vlaanderen)

ADEDE Archeologisch Rapport 194

CLAEYS S.

Leopold Sabbe – Gesneuveld in 1944

@<https://www.delcampe.net/de/sammlerobjekte/religion-esoterik/oorlogsslachtoffer-gesneuveld-1944-rollegem-rekkem-leopold-sabbe-monteyne-soldaat-286336812.html>

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 194

Archeologienota Leopold Sabbestraat te Lauwe (West- Vlaanderen).

CLAEYS SIMON

Colofon

Uitgever	ADEDE bvba
Jaar van uitgave	2017
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	Simon Claeys & David Janssens
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bvba.

Inhoudsopgave

1	Administratieve fiche	- 5 -
2	Bureauonderzoek	- 10 -
2.1	Archeologische voorkennis	- 10 -
2.2	Aanleiding van het onderzoek.....	- 10 -
2.3	Doel van het onderzoek	- 10 -
2.4	Huidige situatie projectgebied	- 11 -
2.5	Beschrijving geplande werken.....	- 11 -
2.6	Randvoorwaarden	- 11 -
2.7	Werkwijze	- 11 -
3	Assessmentrapport.....	- 15 -
3.1	Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied.....	- 15 -
3.2	Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied	- 17 -
3.2.1	Tertiair geologisch	- 17 -
3.2.2	Quartair geologisch	- 18 -
3.2.1	Boringen DOV	- 19 -
3.2.2	Bodem	- 20 -
3.2.2.1	Bodemtypekaart.....	- 20 -
3.2.2.2	Potentiële bodemerosie	- 21 -
3.2.2.3	Erosiegevoeligheid.....	- 22 -
3.2.2.4	Landgebruik	- 23 -
3.2.2.5	Gewestplan.....	- 24 -
3.3	Historische situering van het onderzoeksgebied	- 26 -
3.3.1	Algemene historische situering	- 26 -
3.3.2	Historisch kaartmateriaal	- 27 -
3.3.2.1	Kaart van Ferraris (1771 – 1778)	- 27 -
3.3.2.2	Atlas der Buurtwegen (1840)	- 28 -
3.3.2.3	Topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854)	- 29 -
3.3.2.4	Kaart van Popp (1842 – 1879)	- 30 -
3.3.2.5	Topografische kaart van België (1883)	- 31 -
3.3.2.6	Luchtfoto 1952	- 32 -
3.3.2.7	Luchtfoto 1971 & 1979-1990	- 33 -

3.4	Archeologische situering van het projectgebied.....	- 35 -
4	Besluit	- 38 -
4.1	Besluit gespecialiseerd publiek	- 38 -
4.2	Besluit breed publiek.....	- 39 -
5	Bibliografie.....	- 40 -
6	Lijst van plannen.....	- 41 -
7	Lijst van figuren	- 43 -

1 Administratieve fiche

Projectcode	2017E52
Site	Lauwe- Leopold Sabbestraat
Projectsigle ADEDE	LAU-LEO
Ligging	Leopold Sabbestraat 8930 Lauwe (Menen)
Bounding Box	Punt 1 (NO): X: 66316,356m Y: 165293,648m Punt 2 (ZW): X: 66188,623m Y: 165161,254m
Topografische kaart	Zie plannr. 1
Kadaster	Menen 3 ^{de} Afd., Sectie C, nrs. 203D & 204N Zie plannummer 3
Soort onderzoek	Bureauonderzoek, archeologienota
Opdrachtgever	De Vlasblomme NV Ballingstraat 118 BE 8560 Gullegem
Aard van de vervolgwerven	Verkaveling van de percelen in 36 loten
Uitvoerder	ADEDE bvba
Erkenningsnummer ADEDE bvba	2015/00058
Erkend archeoloog	Bart De Smaele 2015/00070 Hadewijch Pieters 2017/00168
Tijdelijke bewaarplaats archief	ADEDE bvba
Bibliografische referentie	Claeys S., 2017, Archeologienota Leopold Sabbestraat te Lauwe (West-Vlaanderen), ADEDE Archeologisch Rapport XX, Gent.
Grootte projectgebied	Ca. 13824m ²
Periode uitvoering	Mei 2017
Themen thesaurus Onroerend Erfgoed	Archeologienota, bureauonderzoek
Verstoorte zones	Geen verstoorte Zones (Zie plannr 4)

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

LAUWE - LEOPOLD SABBESTRAAT

Plannr. 1
Topografische kaart

2017E52 09/05/2017

© AGIV

Legende

 Projectgebied

0 370
Meter

LAUWE - LEOPOLD SABBESTRAAT

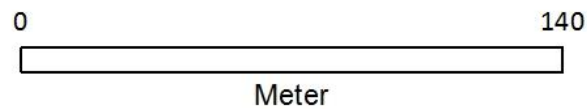
Plannr. 2
Orthofoto 2016

2017E52 09/05/2017

© AGIV

Legende

 Projectgebied

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

LAUWE - LEOPOLD SABBESTRAAT

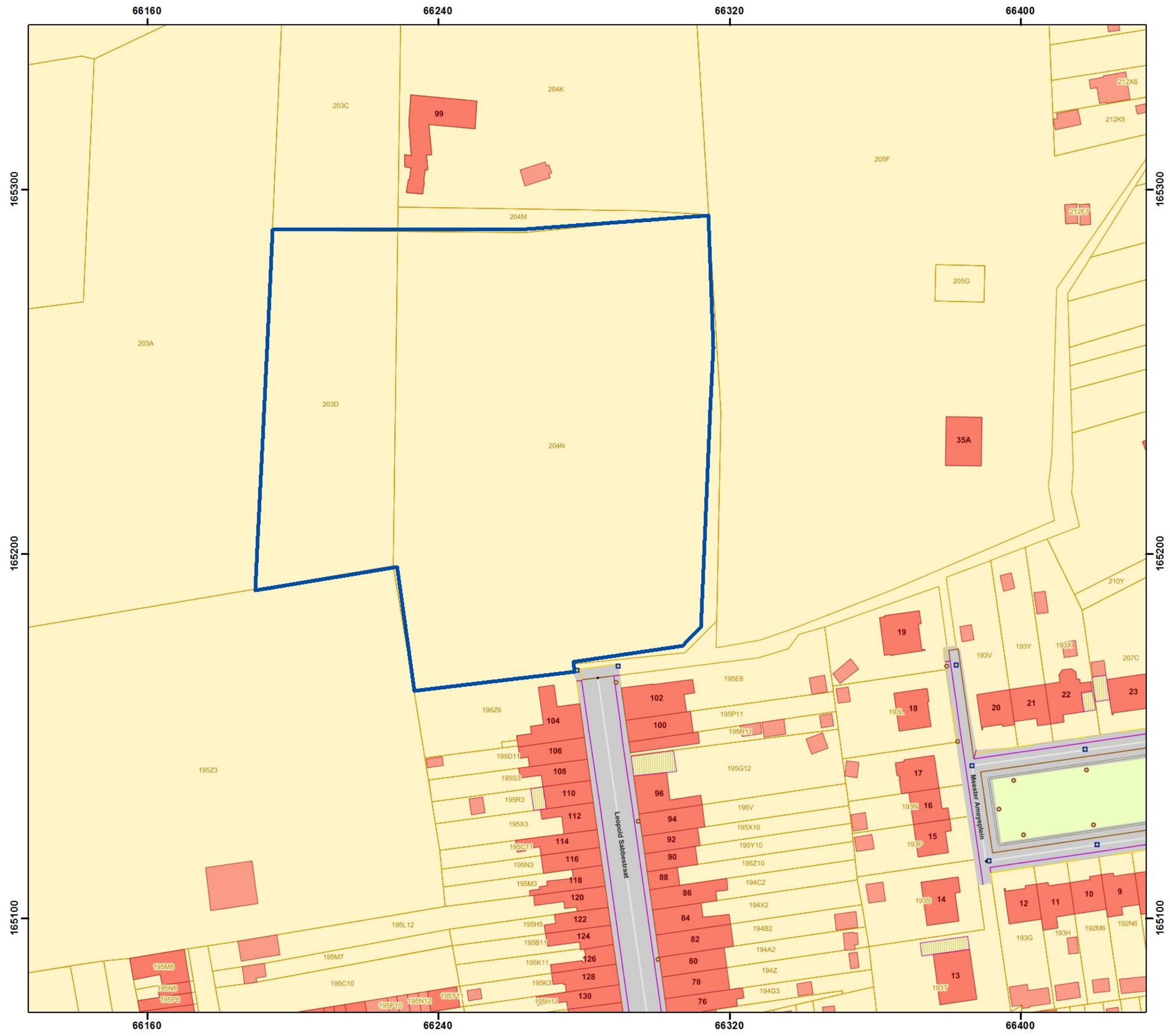
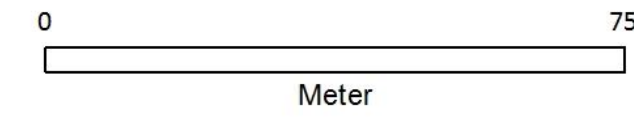
Plannr. 3
GRB (kadaster)

2017E52 09/05/2017

© AGIV

Legende

 Projectgebied

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

LAUWE - LEOPOLD SABBESTRAAT

Plannr. 4
Gekende verstoorde zones

2017E52 09/05/2017

© AGIV

Legende

 Projectgebied

0 30

Meter

2 Bureauonderzoek

2.1 Archeologische voorkennis

Binnen de contouren van het projectgebied werd nog geen voorgaand archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem uitgevoerd. In de omgeving van het projectgebied werden wel reeds enkele dergelijke onderzoeken gevoerd. Deze werden opgenomen als melding in de Centraal Archeologische Inventaris (CAI). Hierbinnen zijn in de omgeving van het projectgebied ook enkele cartografische indicatoren naar mogelijk archeologisch interessante plaatsen opgenomen. Deze worden verder toegelicht in '§3.4 Archeologische situering van het projectgebied'.

2.2 Aanleiding van het onderzoek

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van een geplande verkavelingsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt. De initiatiefnemer is daarom verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

2.3 Doel van het onderzoek

Deze archeologische nota heeft tot doel om door middel van de bestaande archeologische, geografische, geologische, en historische bronnen de mogelijkheid tot het aantreffen van archeologisch waardevolle sites binnen het projectgebied te onderzoeken. Aan de hand van de verzamelde informatie wordt vervolgens een programma van maatregelen opgesteld met het doel de archeologische kennis te bewaren voor de volgende generaties.

Volgende onderzoeksvragen worden in deze archeologienota behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied?
- Zijn er archeologische sites met relevante cultuurhistorische waarde gekend op of in de omgeving van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde het historisch landgebruik van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde de historische bebouwing van het onderzoeksgebied?
- Wat is de potentiële impact van de geplande werken op het cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed?

2.4 Huidige situatie projectgebied

Het projectgebied bevindt zich aan een uitloper van de Leopold Sabbestraat te Lauwe ten westen van het plaatselijke kerkhof. Het gebied bestaat uit twee percelen (203D en 204N) die momenteel in gebruik zijn als landbouwgronden. Er zijn geen bouwwerken en/of verhardingen aanwezig op het terrein alsook zijn er geen gekende waterwegen of -partijen aanwezig binnen de contouren van het projectgebied.

Voor een inplantingsplan van de bestaande toestand wordt verwezen naar plannr. 2 (orthofoto) en plannr. 4 (verstoorde zones).

2.5 Beschrijving geplande werken

Het projectgebied zal worden verkaveld tot 36 bebouwbare loten. Deze zullen bereikbaar zijn via een nieuw aan te leggen verharde wegenis. De bebouwbare zones binnen de verkaveling voorzien plaats voor bebouwing van het type halfopen of gesloten. Rondom de geplande woningen zijn ook een aantal verharde zones voorzien als terras, parking en oprijlaan. De overige ruimte binnen het projectgebied zal worden ingericht als groenzone. Gezien er nog geen concrete bouwplannen zijn waarbij de diepte van de funderingen en andere bodemingrepen is vastgelegd wordt voor het gehele projectgebied het plaatselijke bodemarchief als potentieel bedreigd beschouwd.

Voor een inplantingsplan van de ontworpen toestand wordt verwezen naar plannr. 5.

2.6 Randvoorwaarden

Aangezien het onderzoeksgebied op korte termijn geen veranderingen zal ondergaan kan de principiële haalbaarheid in vraag gesteld worden om een eventueel vervolgonderzoek uit te voeren voorafgaand aan het verkrijgen van de bouwaanvraag. Bijkomend wil de opdrachtgever eerst de haalbaarheid tot verkavelbaarheid onderzoeken alvorens over te gaan tot de investering van het archeologisch vervolgonderzoek. Bijgevolg dient bij eventueel noodzakelijk verder (voor)onderzoek met ingreep in de bodem een programma van maatregelen met uitgesteld traject te worden opgemaakt.

2.7 Werkwijze

Dit bureauonderzoek heeft tot doel de aanwezigheid en de bewaringstoestand van de archeologische resten binnen het projectgebied in te schatten, alsook de impact van de geplande werken op het

aanwezige archeologische erfgoed. Op basis van de verworven kennis kunnen concrete aanbevelingen geformuleerd worden voor een eventuele verder prospectie-/opgravingsstrategie. De archeologische verwachting van het projectgebied wordt gebaseerd op gekende geologische, landschappelijke, archeologische, historische en geografische bronnen. Hiervoor wordt beroep gedaan op gekende literatuur, de Centraal Archeologische Inventaris, het Geoportaal van Onroerend Erfgoed en de Databank Ondergrond Vlaanderen. Dit alles wordt vervolgens samengelegd met topografische kaarten, recente luchtfoto's, kadasterkaarten en plannen van de gekende/geplande toestand.

PLAN MET TERREINNIVEAUS
Schaal 1/250

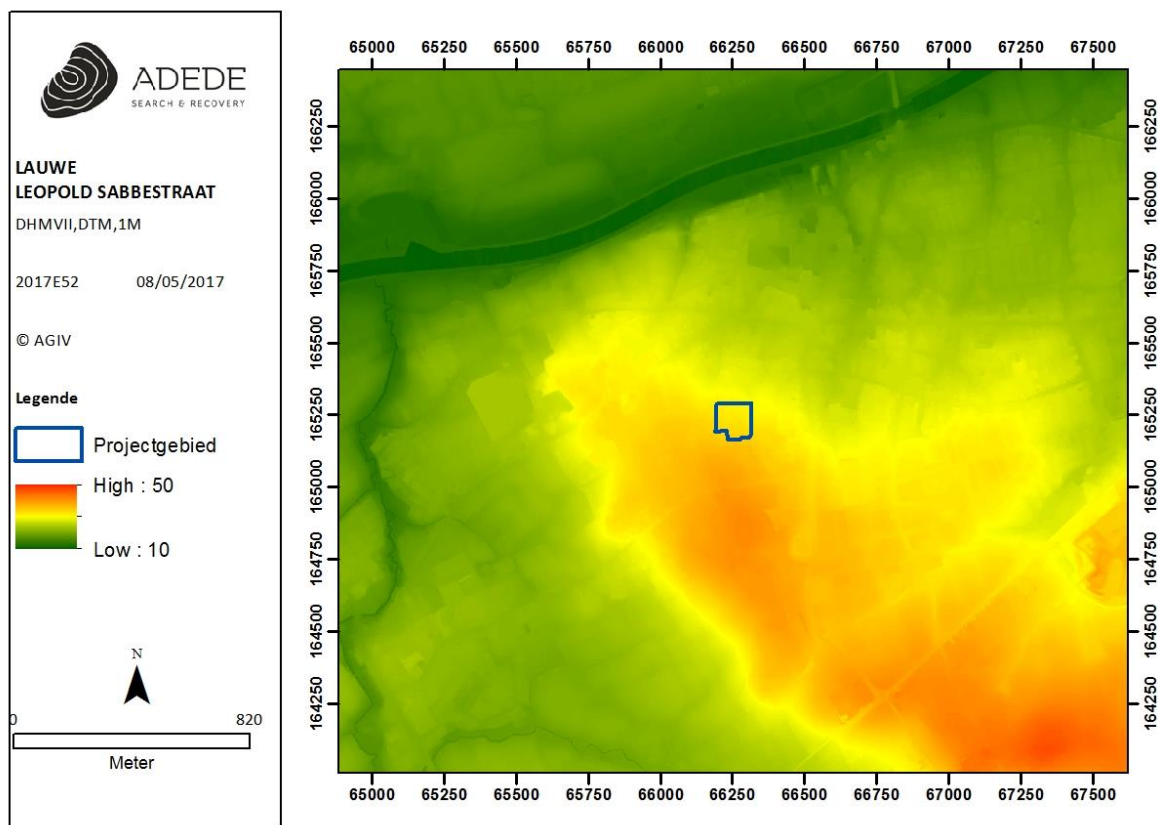

INPLANTING
Schaal 1/250

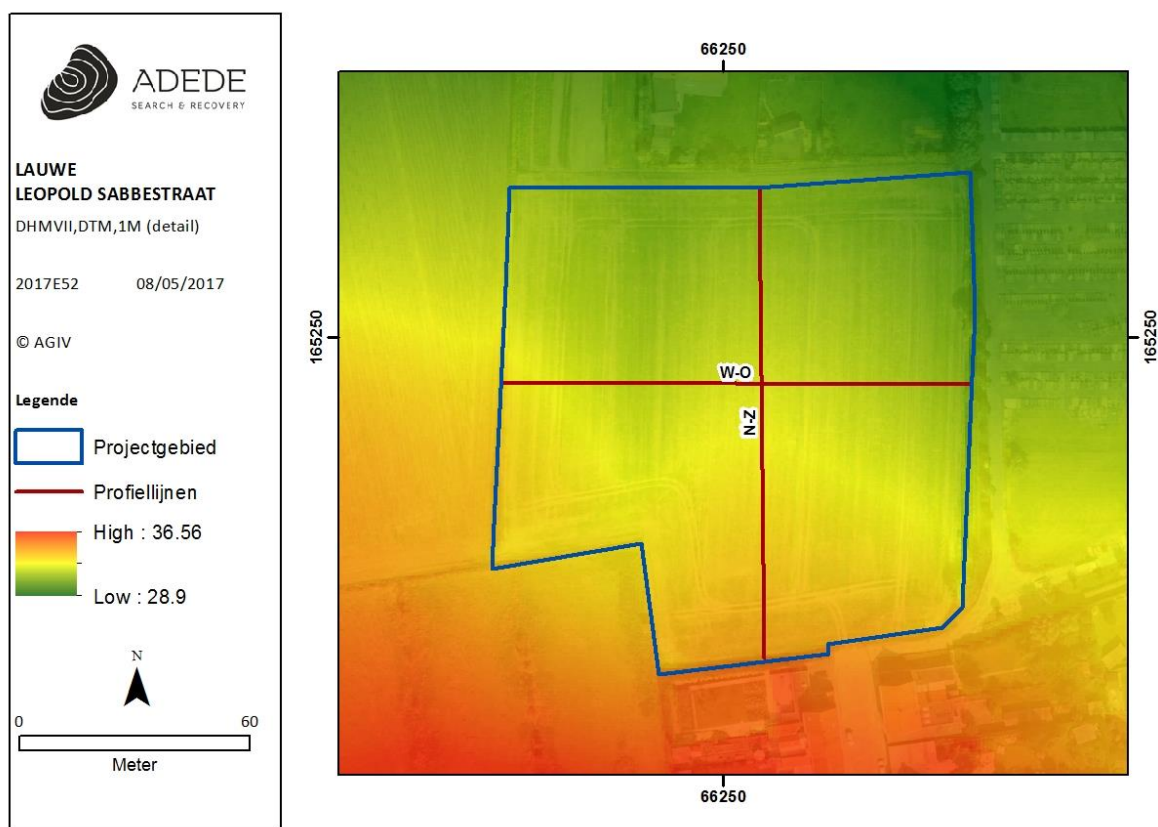
3 Assessmentrapport

3.1 Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied

Het projectgebied is gelegen aan een uitloper van de Leopold Sabbestraat te Lauwe, een deelgemeente van Menen. Ten westen van het projectgebied bevindt zich het plaatselijke kerkhof. Verder naar het noorden bevindt zich de Leie, ten westen van het projectgebied bevindt zich de Palingbeek. Het projectgebied bevindt zich in het stroomgebied van de Schelde, in het Leiebekken (deelbekken Grensleie). Met een gemiddelde hoogte van 32m TAW bevindt het projectgebied zich op een lokale verhoging in het landschap ten opzichte van de gemiddelde 10m TAW hoogte van de Leie en Palingbeek en hun iets hoger gelegen omliggende terreinen. Het projectgebied bevindt zich op de noordelijke helling van de verhoging in de richting van de Leie.

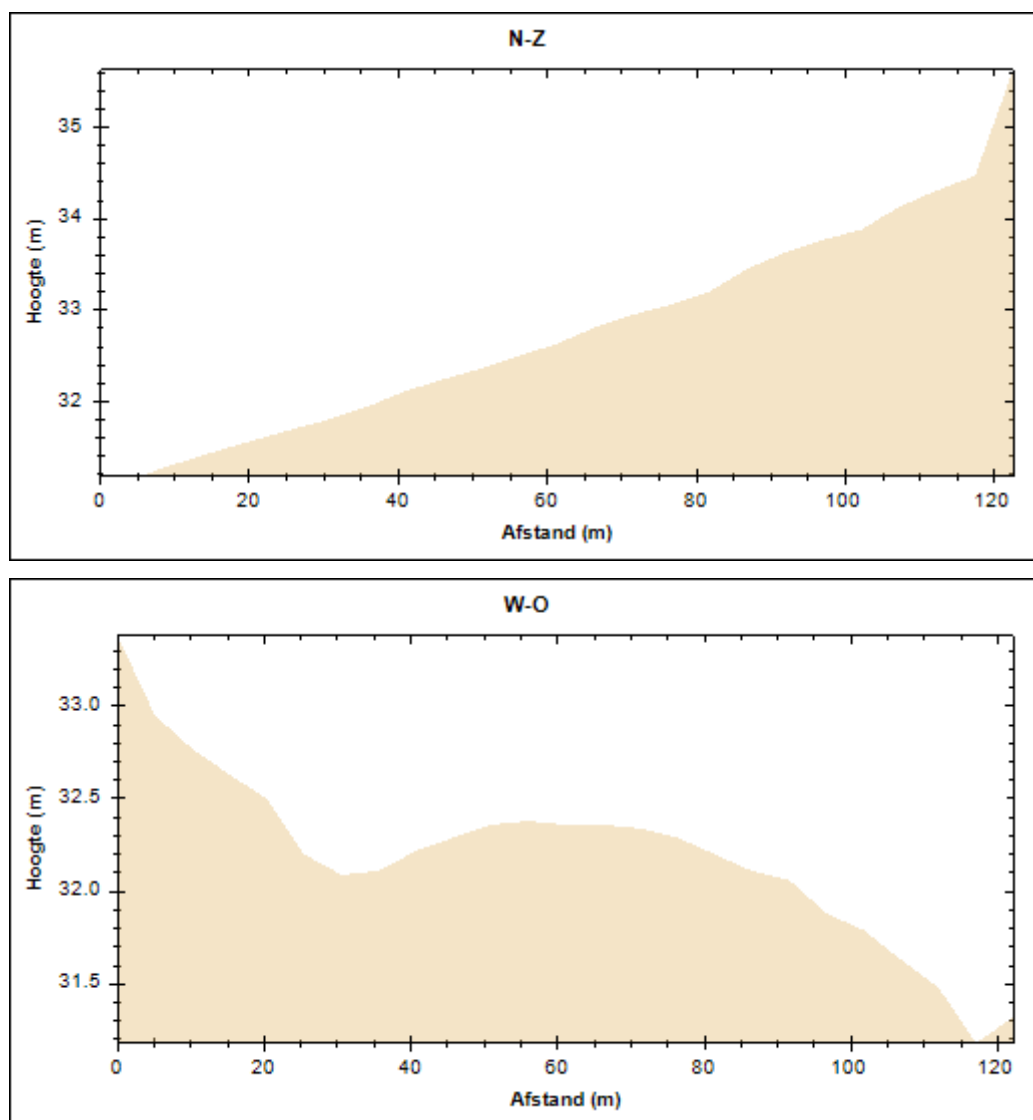

Figuur 1. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m.

Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail).

Het digitaal hoogtemodel en de terreinprofielen geven aan dat het projectgebied zich op een hoogte tussen de 31m TAW en 34.5m TAW bevindt. Het terrein helt af in noordelijk richting met een hellingsgraad van 3.75% en met een hellingsgraad van 2.9% in oostelijke richting. Het maximum hoogteverschil binnen de contouren van het projectgebied bedraagt 4.5m.

Figuur 3. Hoogteprofielen van het projectgebied.

3.2 Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied

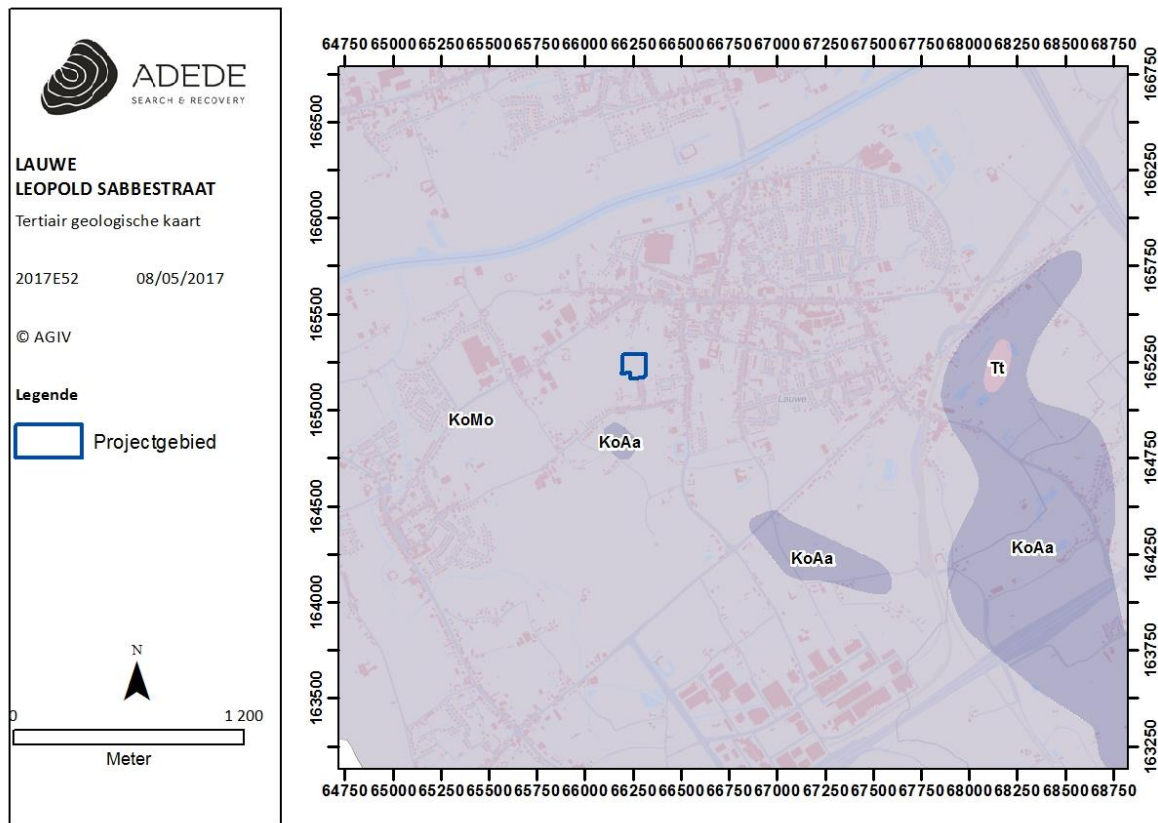
3.2.1 Tertiair geologisch

Ter hoogte van het volledige onderzoeksgebied is het **Lid van Moen**¹ (KoMo) terug te vinden. Dit lid vormt een heterogene kleiige siltlaag waarin zandlaagjes voorkomen afhankelijk van de lokalisatie. *Nummulites planulatus* wordt hierin aangetroffen. Het lid van Moen maakt deel uit van de Formatie van Kortrijk, wat de onderste formatie is van de **Ieper Groep**² (samen met de Formatie van Tielt en de

¹ Bogemans F., 2007, Toelichting bij de tertiairgeologische kaart, kaartblad 29, Kortrijk, Vrije Universiteit Brussel, Brussel.

² Lithostratigrafische tabel van het Neogeen en Paleogeen (Tertiair), DOV

Formatie van Gentbrugge). De Formatie van Kortrijk bestaat uit door de zee afgezette, i.e. mariene, kleilagen, daterend uit het Ypresiaan (Vroeg-Eoceen). De formatie wordt verder opgedeeld in 4 leden (van oud naar jong): het Lid van Mont-Héribu, Saint-Maur (of Orchies), Moen (of Roubaix) en Aalbeke. Al deze leden zijn voornamelijk opgebouwd uit kleilagen, soms kunnen meer zandige en siltige lagen voorkomen.

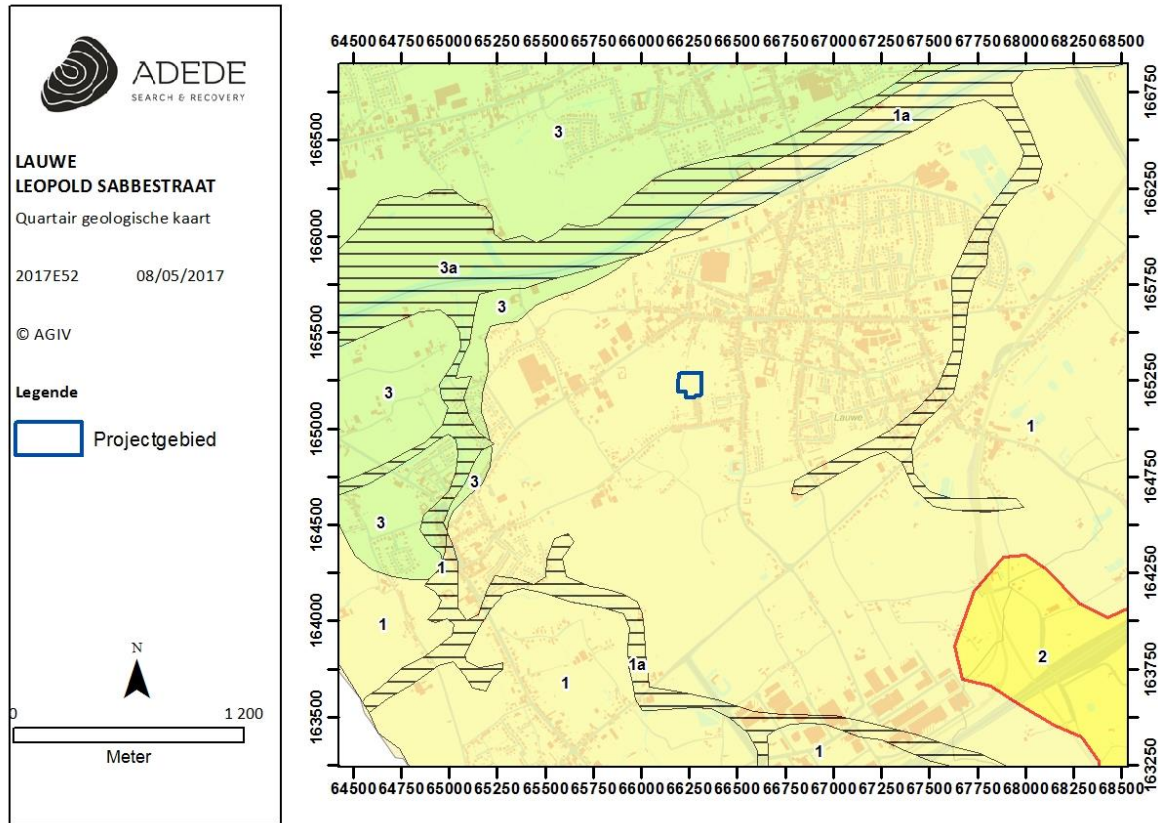
Figuur 4. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.

3.2.2 Quartair geologisch

Het volledige onderzoeksgebied is gesitueerd in eenzelfde quartaire afzetting, met name profieltype 1. Bij **profieltype³ 1** zijn er geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen aanwezig bovenop de Pleistocene sequentie. Dit profieltype bestaat uit de karteereenheid **ELPw en/of HQ**: Dit zijn eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) of mogelijk Vroeg-Holoceen. In het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen, waar het onderzoeksgebied zich bevindt, bestaan deze afzettingen voornamelijk uit silt (loess) en in de meer noordelijke en centrale delen van Vlaanderen zijn deze

³ Bogemans F., 2005, *Legende overzichtskaart quartairgeologie Vlaanderen*, Vrije Universiteit Brussel, Brussel.

opgebouwd uit zand tot zandleem. Anderzijds kunnen er eveneens hellingsafzettingen van het quartair aanwezig zijn.

Figuur 5. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.

3.2.1 Boringen DOV⁴

Ter hoogte van het onderzoeksgebied zelf werden in het verleden nog geen boringen uitgevoerd. Wanneer gekeken wordt naar mogelijke boringen in een straal van 300 m rondom het onderzoeksgebied, zijn er nog steeds geen aanwezig. Bij boringen die verder gelegen zijn is het mogelijk dat ze niet representatief zijn voor het onderzoeksgebied.

⁴ <https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html>

3.2.2 Bodem

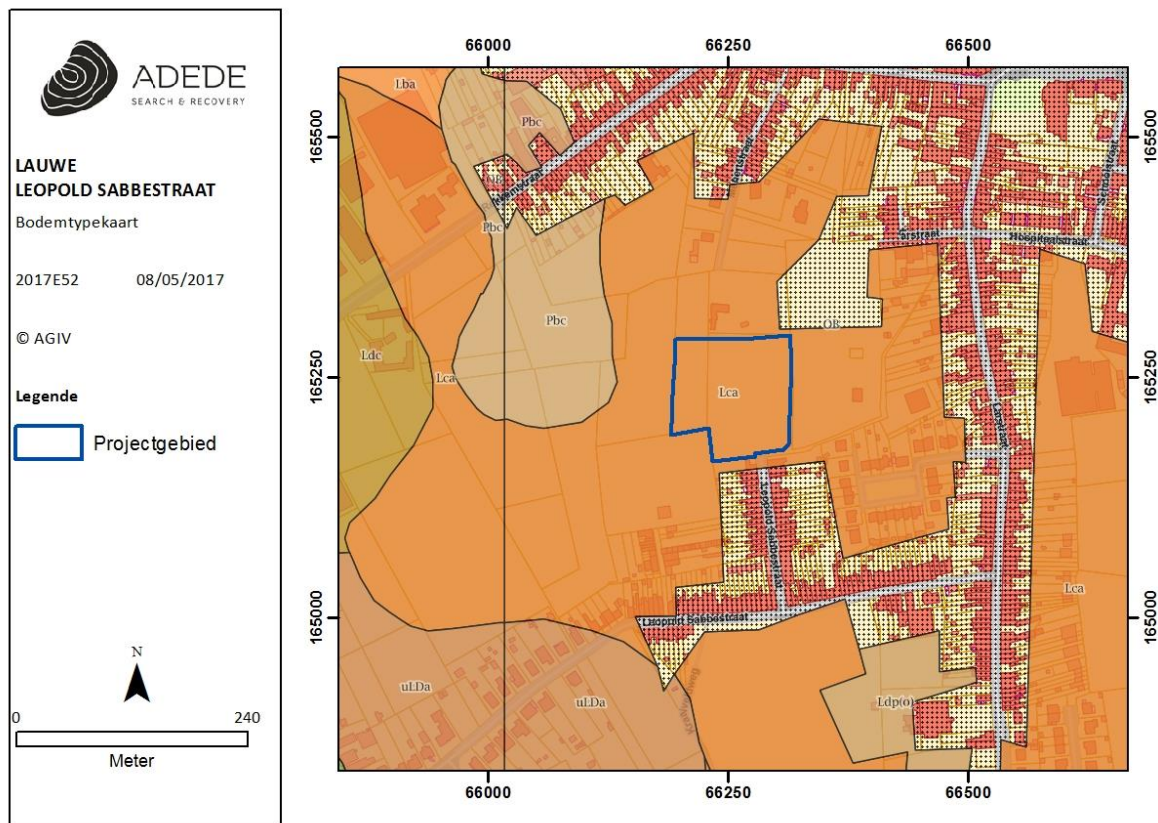
In dit hoofdstuk worden achtereenvolgens de bodemtypekaart, potentiële bodemerosiekaart, erosiegevoeligheidskaart en het bodemgebruiksbestand besproken.

3.2.2.1 Bodemtypekaart⁵

Op de bodemtypekaart wordt ter hoogte van het onderzoeksgebied de volgende bodemtypes teruggevonden:

- **Lca:** Dit zijn matig droge zandleembodems met een textuur B horizont. De Ap horizont rust op een E horizont (ongeveer 40 cm dik) of rechtstreeks op de textuur B die aangerijkt is met klei en sesquioxiden tot een bruin, zwaar zandleem. In vele gevallen komt een substraat voor op wisselende diepte. Roestverschijnselen beginnen tussen 80 en 120 cm. Normaal hebben deze gronden geen watergebrek nog wateroverlast. De substraatgronden zijn in het voorjaar koud en laat te bewerken en kunnen in de zomer bij aanhoudende droogte aan watergebrek lijden. Ze zijn geschikt voor teelten en zeer geschikt voor weinig eisende teelten.

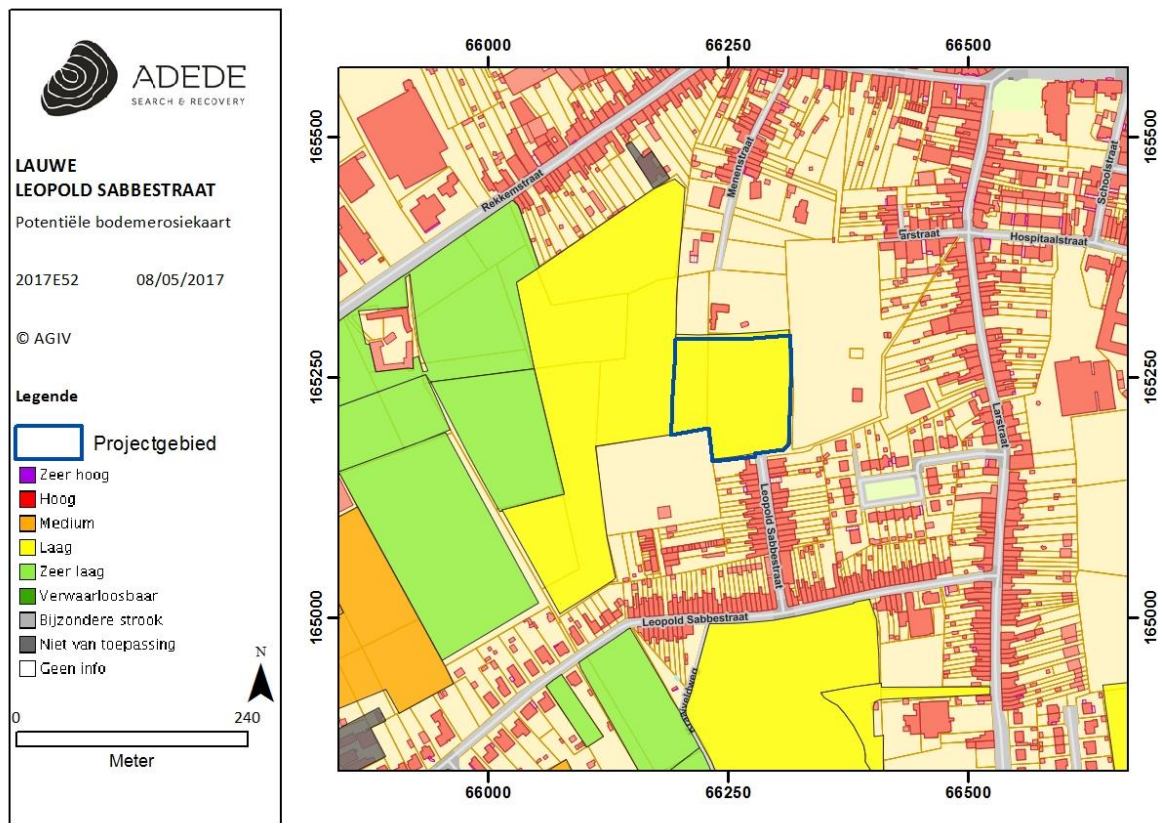
⁵ Van Ranst E. & Sys C., 2000, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000)*, Laboratorium voor Bodemkunde, Gent.

Figuur 6. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart.

3.2.2.2 Potentiële bodemerosie

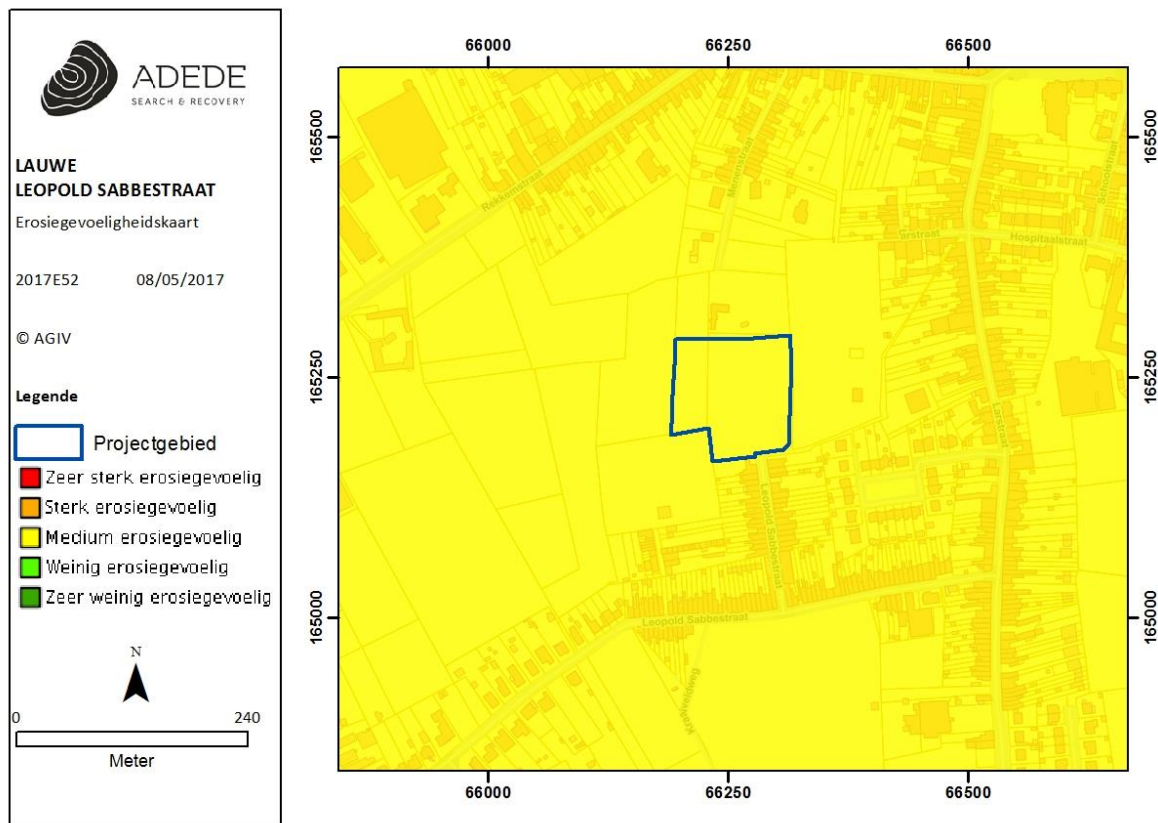
De potentiële bodemerosie per perceel houdt rekening met onder meer het bodemtype, de hellingsgraad en de hellingslengte van het perceel. Het houdt echter geen rekening met het huidige landgebruik. Voor het onderzoeksgebied is de totale potentiële erosie laag.

Figuur 7. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.

3.2.2.3 Erosiegevoeligheid

Het onderzoeksgebied is benoemt als zijnde van erosiegevoeligheid klasse 3, wat wil zeggen dat er een medium erosiegevoeligheid is.

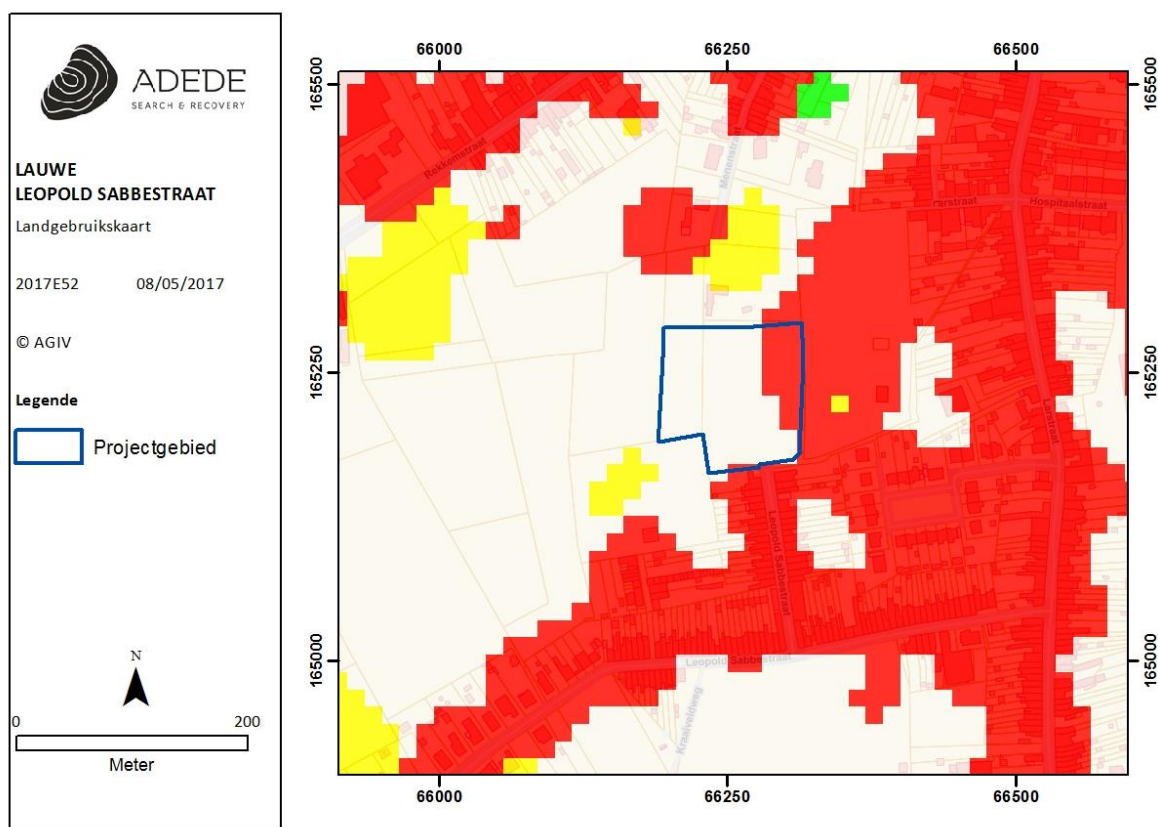

Figuur 8. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.

3.2.2.4 Landgebruik

Om het landgebruik ter hoogte van het onderzoeksgebied na te gaan werd gebruikt gemaakt van het bodemgebruiksbestand, opname 2001. Hierop valt te zien dat het onderzoeksgebied als volgt gekarteerd staat:

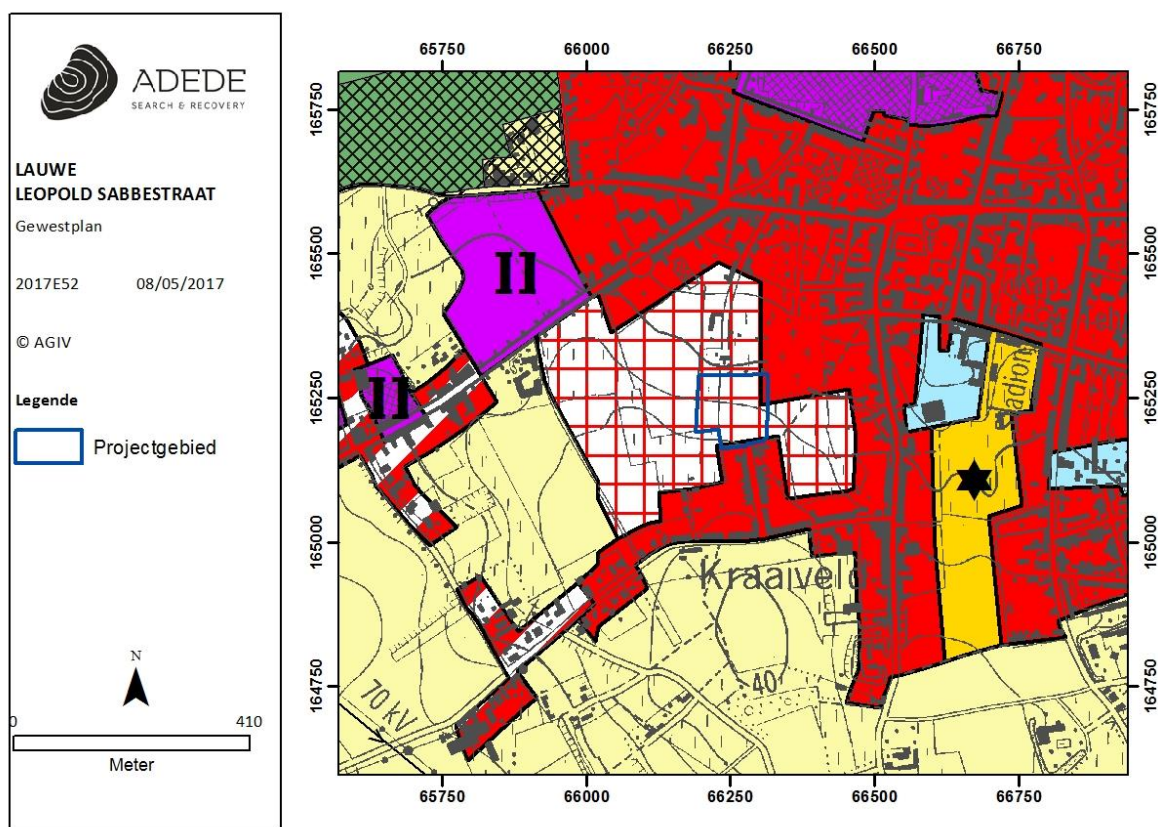
- **Akkerbouw (wit):** Hierbij wordt de bodem gebruikt in rotatiesystemen waarbij jaarlijks gewassen worden geoogst, inclusief braakland. Hieruit bestaat het onderzoeksgebied voor het grootste deel.
- **Andere bebouwing (rood):** Het grootste deel van het gebied wordt bedekt door structuren. Gebouwen, wegen en artificiële oppervlakten met groene oppervlakten en open bodem (tussen 30 en 80% is verhard).

Figuur 9. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand.

3.2.2.5 Gewestplan

Het onderzoeksgebied is ingedeeld als woonuitbreidingsgebied (0105) op het gewestplan (wit met rood raster).

Figuur 10. Situering van het projectgebied op het gewestplan.

3.3 Historische situering van het onderzoeksgebied

3.3.1 Algemene historische situering⁶

Verschillende vondsten in de omgeving van Lauwe en Rekkem geven aan dat reeds in de steentijden antropogene activiteiten plaatsvonden in de streek. De oudste bewoningssporen te Lauwe dateren dan weer van de Gallo-Romeinse periode en werden aangetroffen op een heuvel tussen Lauwe en Marke. De Romeinse aanwezigheid in het gebied uitte zich echter voornamelijk in het aanleggen van wegen. Enkele straten gaan zo terug op een Romeinse heirweg. Naast dergelijke wegen werden reeds enkele Romeinse vestingsplaatsen ontdekt. Vermoed wordt dat er op het hoogste punt van de Rekkemstraat een Romeinse villa of kampplaats gelegen was, een tweede kampplaats zou zich nabij de Menenstraat bevonden hebben om een overzicht te hebben over de weg naar Wervik en over de Leie. Beide straten zijn ten noorden van het projectgebied gesitueerd op respectievelijk ca. 450m en 800m afstand.

De naam Lauwe duikt voor het eerst op in de historische bronnen in 804 als vermelding naar twee personen; Milo en Jacob van Lauwe. Latere vermeldingen onder de namen Louwa en Lauha komen voor in 1128 en 1143. De naam zou afgeleid zijn van “Lova” wat het Keltische woord is voor waterloop. Andere bronnen plaatsen het ontstaan van de naam Lauwe in de term “Lavo” wat de naam was van een voormalig meertje gevormd door de afvloeiende waters van de heuvels in de buurt.

De heerlijkheid Lauwe gaat terug op een kleine nederzetting aan de Leieoever. Rond 804 is een kleine dorpsgemeenschap aan een doorwaadbare plaats van de Leie te situeren. Omstreeks 1100 werd de stenen Romaanse Kerk van Lauwe opgericht.

Lauwe blijft lange tijd een rustige woonplaats, maar rond 1600 worden er vernielingen aan de kerk aangebracht door het Schotse garnizoen van Menen. In de loop van de 17de eeuw volgt hierop een gedeeltelijke heropbouw. Rond deze periode zijn tevens 6 molens gekend te Lauwe, deze werden echter allemaal gesloopt tussen 1813 en 1955.

In de tweede helft van de 18de eeuw wordt de kerk, door de toestand waarin deze zich bevindt, afgebroken en wordt de toren vervangen door een kleiner klokkenhuis.

Langzamerhand evolueerde Lauwe van een landbouwersdorp naar een geïndustrialiseerde gemeente met een bijhorende sterke bevolkingsgroei. Hierdoor kent ook de bewoningskern een sterke uitbreiding. In deze periode werden ook veel nieuwe (omwalde) hoeves opgericht, vaak restauraties of teruggaand op hoeves uit de 14de à 15de eeuw. In 1877 wordt tevens gestart met de bouw van een nieuwe kerk in een neogotische stijl. De oude kerk werd vervolgens tussen 1880 en 1882 volledig afgebroken. Andere werken in de gemeente Lauwe zorgden ervoor dat deze haar landelijke karakter

⁶ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121791> & <http://www.lauwe-aan-de-leie.be/over-lauwe/>

deels verloor. Zo werd tussen 1838 en 1842 een spoorweg aangelegd en werd in 1868 een stationsgebouw opgetrokken. In 1832 wordt ook de Leie gekanaliseerd en in 1868-1869 wordt ook de eerste brug over de Leie aangelegd. Hierbij zorgden meerdere infrastructuurwerken zoals de aanleg van nieuwe wegen en openbare gebouwen voor de verdere uitbouw van de gemeente Lauwe.

De Eerste Wereldoorlog zorgde voor een enorm woningtekort in Lauwe. Er werden als reactie hierop een grote hoeveelheid houten barakken opgetrokken in de gemeente. Na de oorlog werden door eenzelfde maatschappij ook stenen woningen opgetrokken. De verantwoordelijke maatschappij bleef ook actief tijdens en na de Tweede Wereldoorlog tot in 1970. In 1921-'22 wordt de Leie op twee plaatsen rechtgetrokken. Daardoor bezit Lauwe twee eilanden en twee dode Leiearmen. De tweede brug over de Leie, opgetrokken in 1917 werd vernield door wegtrekkende Duitse troepen in 1918. In 1922 wordt er een derde vaste brug opgetrokken. Het is een zware metaalconstructie op twee pijlers van blauwe steen. Deze brug wordt in mei 1940 door geallieerde troepen vernield. Tot halfweg de jaren 1950 gebeurde de overtocht met de boot en via houten noodbruggen. In 1955 wordt de huidige brug van voorgespannen beton opgetrokken.

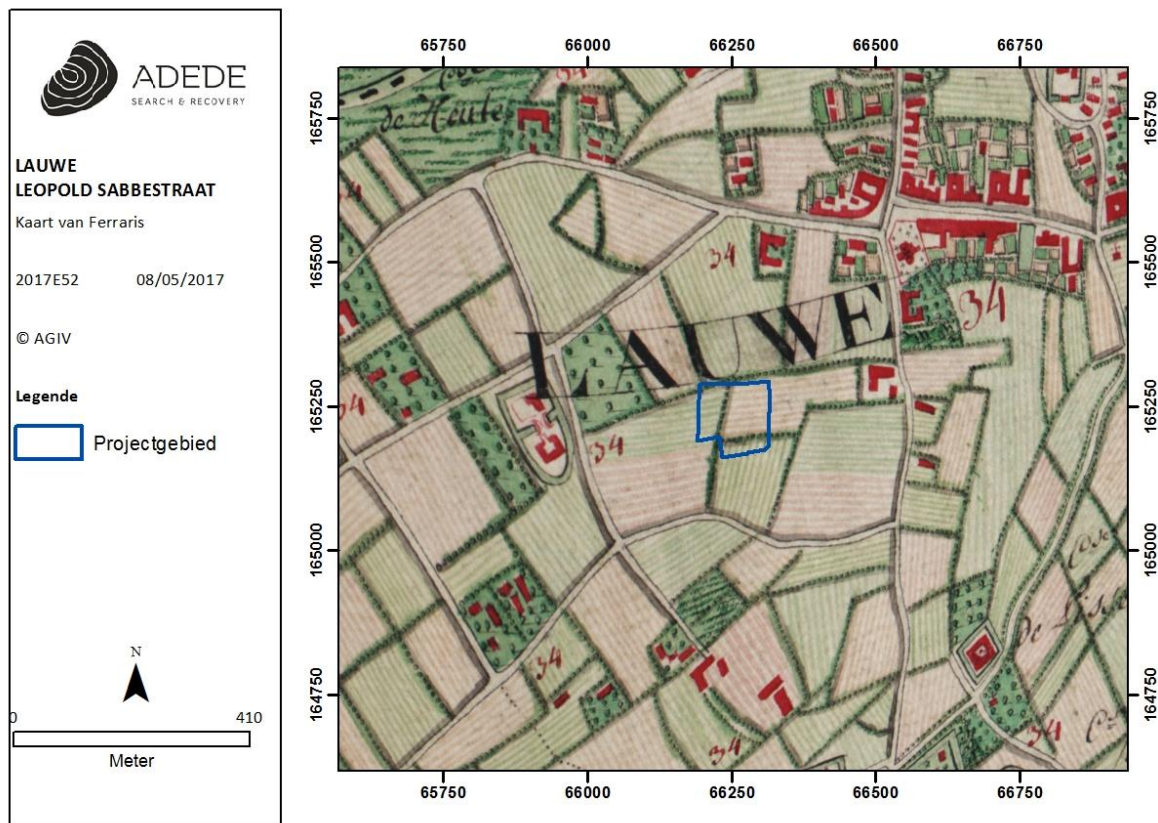
Verder kende Lauwe ook een sterke industrialisatie, door de gunstige kleibodem in het gebied ontstaat een bloeiende steen- en pannennijverheid alsook een bloeiende vlasnijverheid. Hierbij hoort natuurlijk ook de oprichting van weverijen en fabrieken.

Sinds 1 januari fuseerden de gemeenten Menen, Rekkem en Lauwe tot de fusiegemeente Menen. Vandaag de dag is deze gemeente gekend als landbouw-, industrie- en woondorp in het zuidwesten van West-Vlaanderen tegen de grens met Frankrijk.

3.3.2 Historisch kaartmateriaal

3.3.2.1 *Kaart van Ferraris (1771 – 1778)*

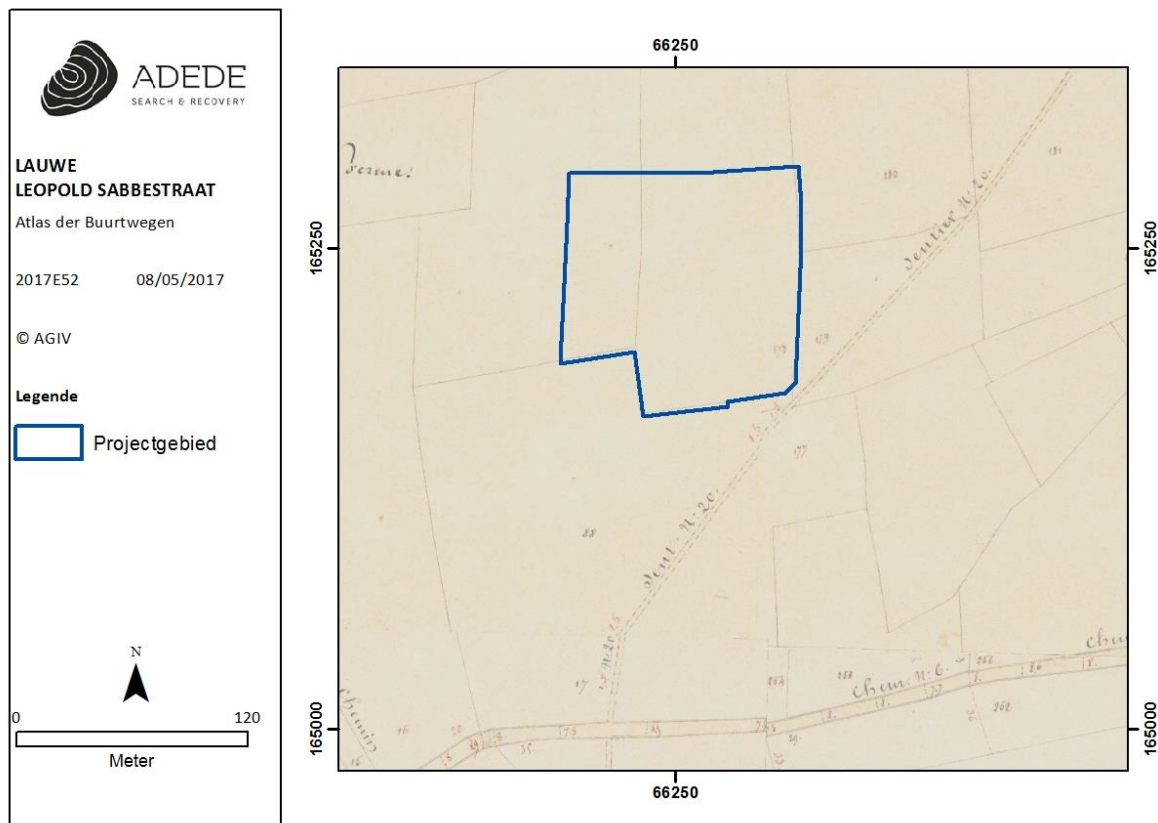
Het projectgebied staat op de kaart van Ferraris aangegeven als gelegen binnen landbouwgronden en wordt doorsneden door verschillende perceelsgrenzen. Binnen de contouren van het projectgebied is geen bebouwing aangegeven maar ten noordoosten is de bewoningskern van Lauwe reeds duidelijk herkenbaar. Ten westen en ten zuidoosten bevinden zich omwalde sites. Ook het huidige stratenpatroon in de omgeving is reeds deels herkenbaar op de kaart van Ferraris.

Figuur 11. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.

3.3.2.2 *Atlas der Buurtwegen (1840)*

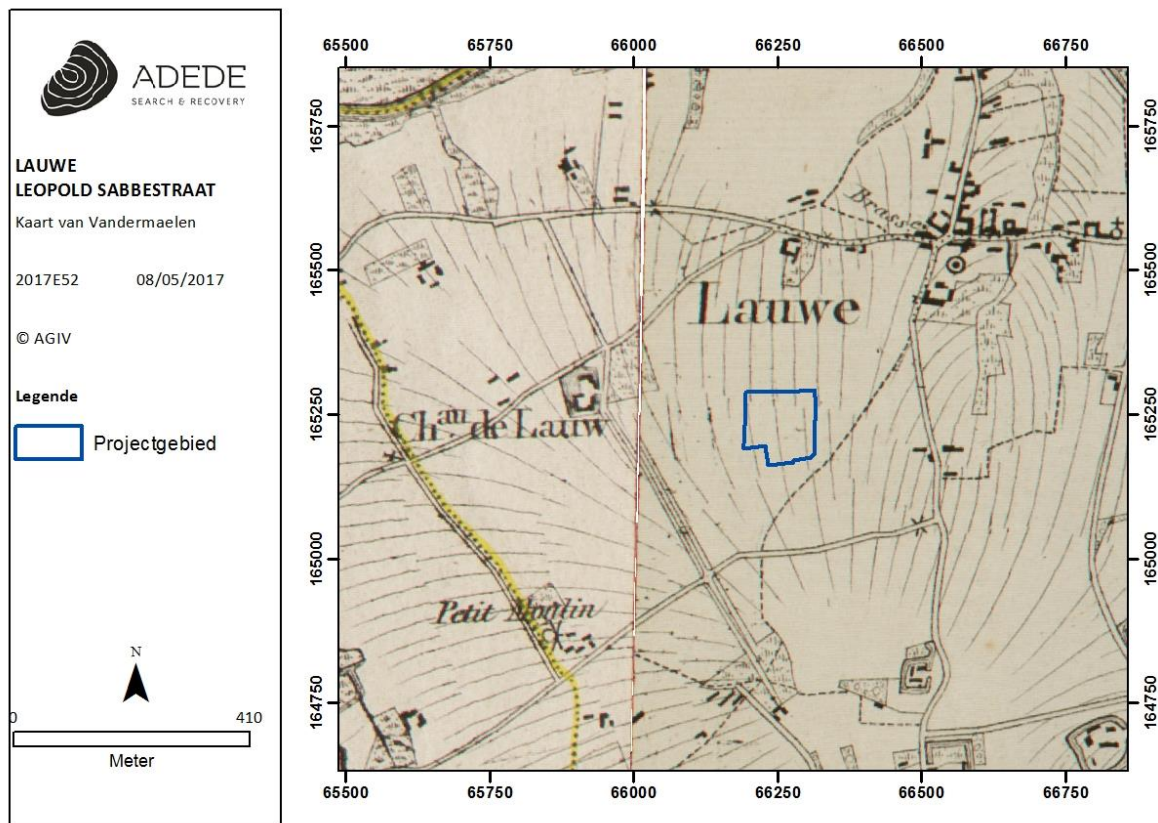
Ook op de Atlas der Buurtwegen is binnen de contouren van het projectgebied geen bebouwing aangegeven. Het landgebruik ter hoogte van het projectgebied staat hier niet duidelijk aangegeven, aangenomen wordt dat ook hier agrarische activiteiten het landgebruik vormden. Ten zuiden van het projectgebied start ter hoogte van de huidige Leopold Sabbestraat een kleine weg die onder het projectgebied afbuigt en ten oosten in een noordoostelijk traject het onderzoeksgebied passeert maar nergens doorsnijdt.

Figuur 12. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.

3.3.2.3 Topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854)

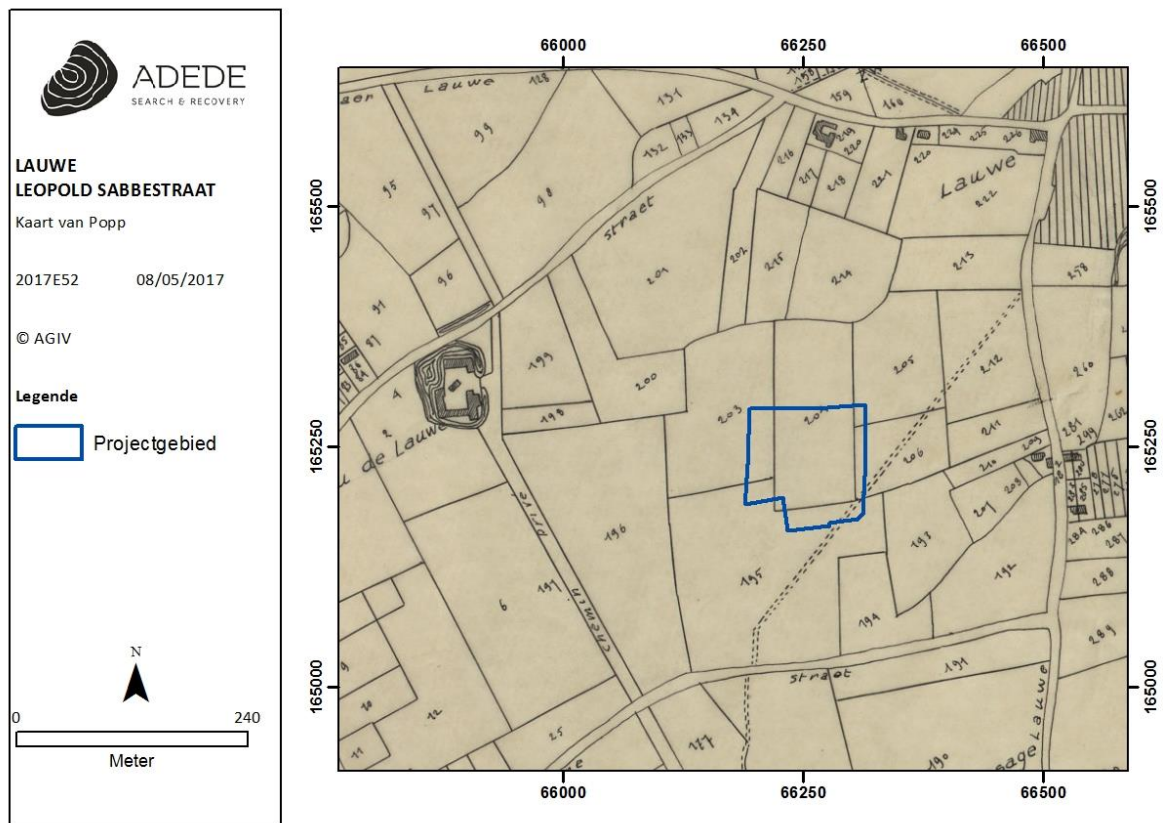
Ook op de topografische kaart wordt binnen de contouren van het projectgebied noch bebouwing noch het landgebruik aangegeven. Ook hier wordt aangenomen dat deze laatste bestond uit agrarische activiteiten. Er wordt wel aangegeven dat het onderzoeksgebied op een verhoging is gesitueerd en in de omgeving van het projectgebied zijn nog steeds de bewoningskern van Lauwe en enkele omwalde sites en andere hoeves zichtbaar. Ook het traject van de weg die zichtbaar werd vanaf de Atlas der Buurtwegen is hier zichtbaar.

Figuur 13. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.

3.3.2.4 Kaart van Popp (1842 – 1879)

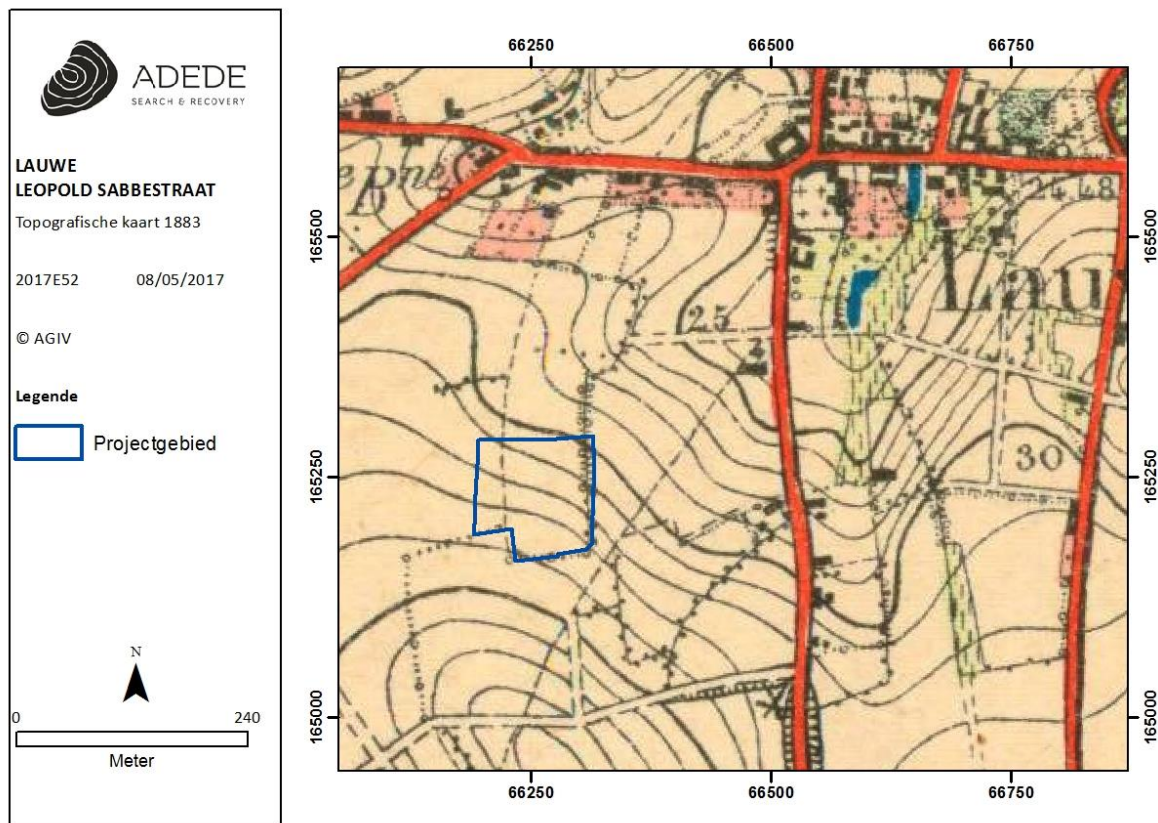
Het projectgebied dient, ten gevolge van een afwijking bij het georefereren, licht in noordelijke richting te worden verschoven op de kaart van Popp. De weg die hier het onderzoeksgebied in zuidoostelijke hoek doorsnijdt valt in werkelijkheid net buiten het projectgebied. De situatie binnen het projectgebied is ongewijzigd ten opzichte van de reeds besproken kaarten. Hier staan wel reeds perceelsgrenzen aangegeven die reeds een indicatie geven naar de huidige perceelsgrenzen.

Figuur 14. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.

3.3.2.5 Topografische kaart van België (1883)

Ook op de topografische kaart van België uit 1883 blijft de situatie binnen de contouren van het projectgebied gelijk. Hier staat wel duidelijk aangegeven dat het projectgebied zich deels op een helling bevindt ten zuidwesten van de bewoningskern van Lauwe. De eerste aanzet van de uitloper van de Leopold Sabbestraat tot aan het projectgebied staat ook reeds aangegeven.

Figuur 15. Situering van het projectgebied op topografische kaart van België uit 1883.

3.3.2.6 Luchtfoto 1952

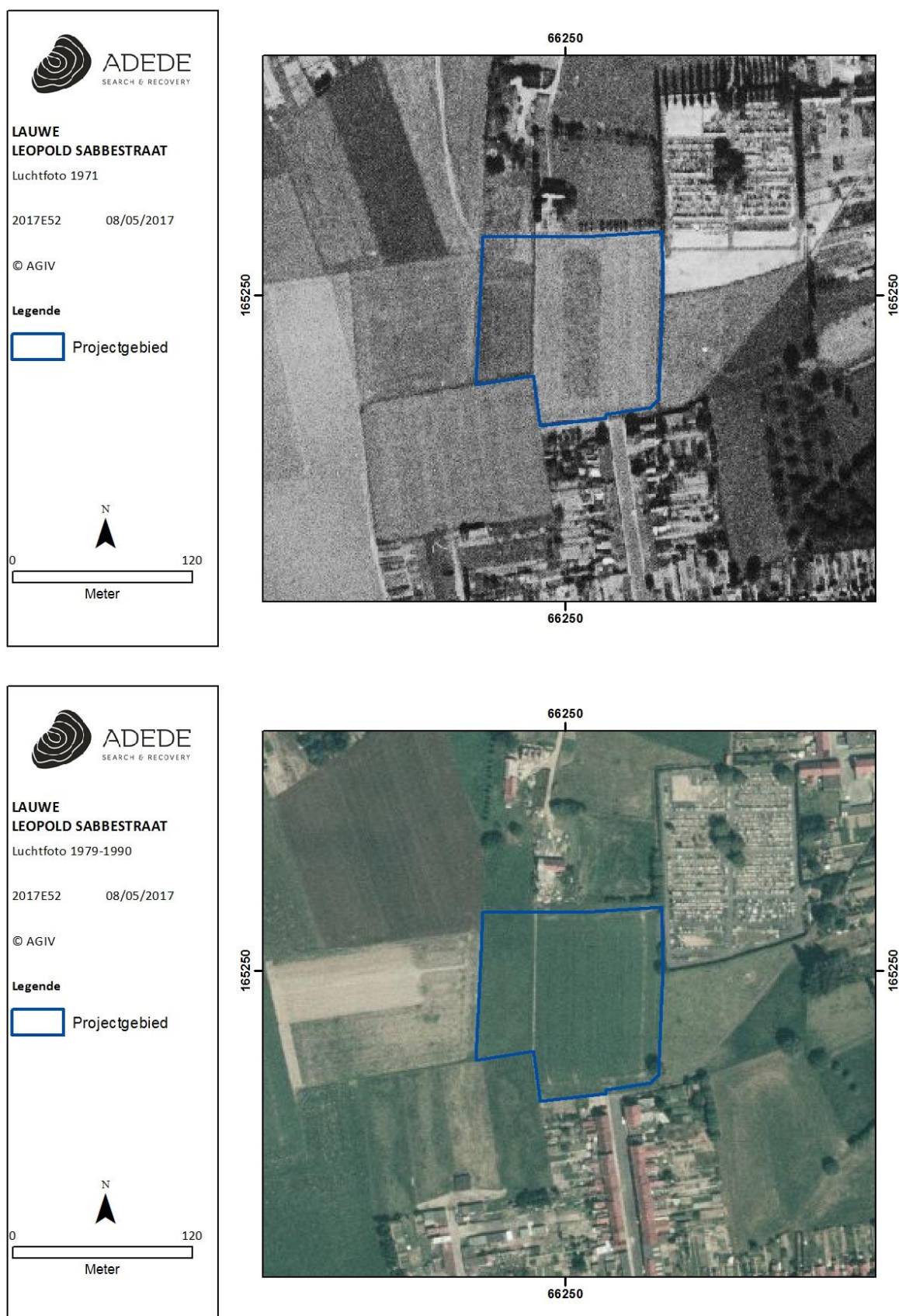
Op de luchtfoto uit 1952 staat het onderzoeksgebied weer duidelijk aangegeven binnen als landbouwgrond met verschillende percelen. Het valt op dat in de omgeving van het projectgebied de bebouwing sterk toeneemt, binnen de contouren van het projectgebied is nog steeds geen bebouwing zichtbaar. Grenzend aan de noordoostelijke hoek van het projectgebied is ook het plaatselijk kerkhof reeds zichtbaar.

Figuur 16. Situering van het projectgebied op luchtfoto uit 1952.

3.3.2.7 Luchtfoto 1971 & 1979-1990

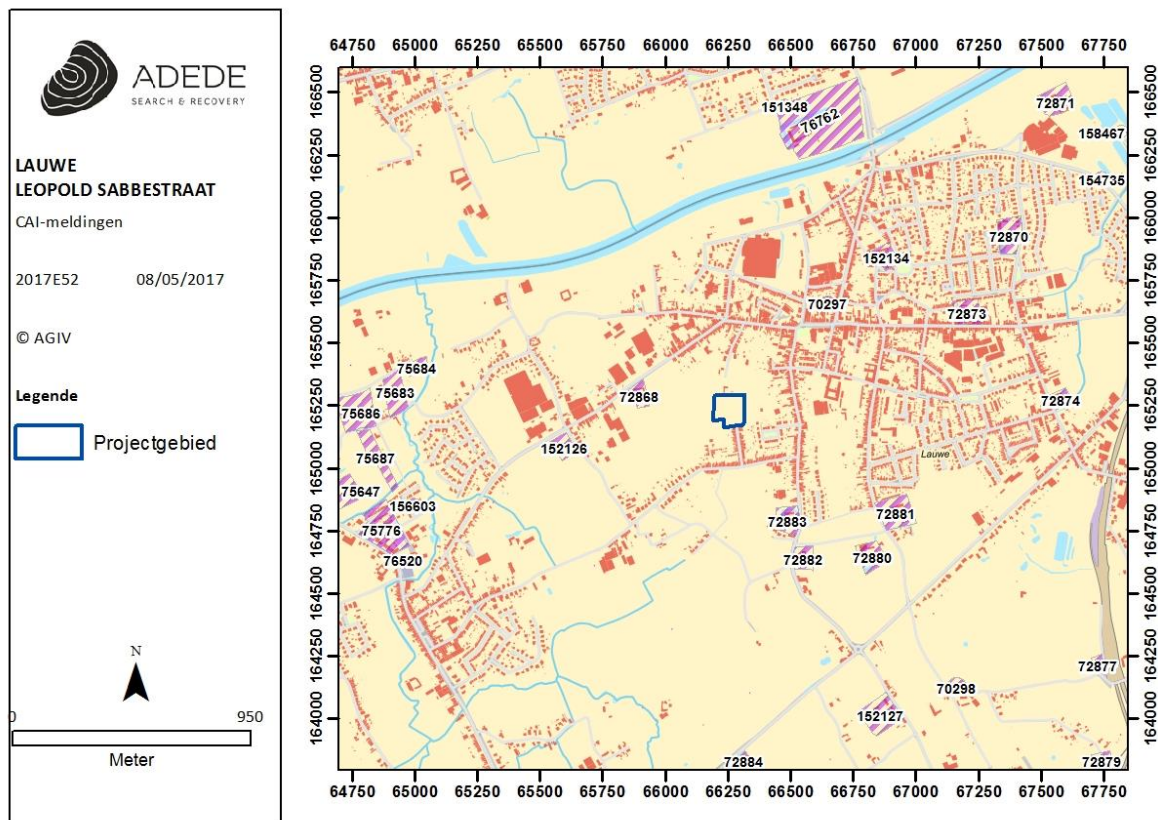
De luchtfoto's uit 1971 en 1979-1990 geven reeds de huidige situatie van het projectgebied aan met één duidelijke perceelsgrens die het projectgebied dwars van noord naar zuid. Het kerkhof ten noordoosten van het projectgebied breidt zich langzaam uit op de percelen die aan de oostelijke zijde van het projectgebied grenzen. De toestand binnen het projectgebied zal niet meer veranderen tot aan de huidige geplande ontwikkeling waar deze archeologienota betrekking op heeft. De omgeving van het projectgebied kent wel een toename in bebouwing en ook het kerkhof breidt zich uit in zuidelijke richting op de percelen ten oosten van het projectgebied.

Figuur 17. Situering van het projectgebied op luchtfoto's uit 1971 (boven) en 1979-1990 (onder).

3.4 Archeologische situering van het projectgebied

Zoals reeds eerder aangegeven werd ter hoogte van het projectgebied nog geen voorgaand archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem uitgevoerd. Wel werden enkele meldingen van dergelijke onderzoeken en cartografische indicatoren uit de omgeving van het projectgebied opgenomen in de Centraal Archeologische Inventaris (CAI). Deze worden hier nader toegelicht.

Figuur 18. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied.

CAI Locaties 151348 & 76762⁷

Ca. 900m ten noorden van het projectgebied, op de noordelijke oever van de Leie bevindt zich de historische hoeve "Kloosterhof". Tijdens een noodopgraving in 1997 en door middel van oppervlaktevondsten uit 2002 kon hier een voormalige Abdij worden gesitueerd. Er werden hier onder andere resten van een bakstenen, reeds verdwenen, bruggenhoofd teruggevonden. De resten werden

⁷ <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/151348> & <http://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/76762>

gedateerd in de late middeleeuwen. Tijdens een onderzoek met een metaaldetector in 2010 werd op deze locatie ook een laat middeleeuwse munt aangetroffen. Het gaat hier om een Tourse Groot van Philips IV in zilver met een diameter van 25mm.

CAI locaties westelijke oever Palingbeek⁸

Ca. 850m ten westen van het projectgebied bevindt zich de Palingbeek. In de CAI werden enkele meldingen opgenomen van veldprospecties in 1976-1978, 2002 en 2011. Deze bevinden zich allemaal tussen de Leie en het centrum van Rekkem. CAI melding 76520 geeft de locatie aan van de parochiekerk te Rekkem waar in 1986 een oud deel van deze kerk werd blootgelegd tijdens een archeologische opgraving.

De oudste veldprospecties leverden een aantal silexafslagen op, het gaat hier om grijze vleksilex, grijze silex en zwarte silex (156603 & 75776).

De prospectie uit 2002 leverde naast enkele neolithische steentijdvondsten waarbij mogelijks één werktuig te herkennen valt ook enkele aardewerk en metaal vondsten op uit verschillende periodes. Uit de Romeinse periode dateert hier een fragment kruikwaar en een fragment in Eifeltechniek. Uit de late middeleeuwen werd een rand van een grijze, reducerend gebakken, pot met een radstempel op de lip aangetroffen. Vervolgens werden een aantal aardewerkfragmenten uit de 16de eeuw aangetroffen. Deze bestaan uit bruinrood aardewerk, bruinrood slibversierd aardewerk, mangaanoxide glazuur aardewerk, grijs reducerend gebakken aardewerk, steengoed, faience, porselein, witbakkend aardewerk, pijpfragmenten, patacon van witte pijpaaarde en bruinrood oxiderend gebakken aardewerk.

Uit de 17de eeuw dateren de vondsten van aardewerk in de vorm van pijpfragmenten, bruindrood aardewerk, steengoed, bruinrood slibversierd aardewerk, witgrijs aardewerk uit Nederrij, witbakkend aardewerk alsook een terracottabeeldje. Ook één metaalvondst is in deze periode te dateren, nl. een bronzen ovale medaille.

Uit de 19de eeuw dateert enkel een metaalvondst, deze omvat 3 bronzen Belgische munten van 5 en 1 centimes te dateren in 1897 en 1899. (75684, 75683, 75686 & 75687)

De prospectie uit 2011 leverde naast lithisch materiaal met een onzekere datering ook 16de eeuwse aardewerk op. Opvallend hierbij zijn vooral de pijpfragmenten waaronder een steel met ruitvormige instempeling en lelie en een hielpijp met een hielmerk. Verder werd er ook majolica aangetroffen alsook gelijkaardig aardewerk uit eenzelfde periode uit de prospectie van 2002 alsook een bronzen munt van Leopold I, koning der Belgen. (75647).

⁸ <https://cai.onroendergoed.be/locatie/75683> & <http://cai.onroendergoed.be/locatie/75684> &
<http://cai.onroendergoed.be/locatie/75686> & <http://cai.onroendergoed.be/locatie/75687> &
<http://cai.onroendergoed.be/locatie/75647> & <http://cai.onroendergoed.be/locatie/76520> &
<http://cai.onroendergoed.be/locatie/75776> & <http://cai.onroendergoed.be/locatie/156603>

CAI Locatie 158467⁹

Op deze locatie net ten noordoosten van de bewoningskern van Lauwe werd tijdens mechanische uitzavelingswerken in 1936 een alleenstaande waterput aangetroffen. Het gaat hier om een vierkante houten waterput met een beschoeiing van horizontale planken. Op de bodem van de put werden 2 dunne metalen staafjes, 2 bronzen handvatten versierd met een afbeelding van Bacchus en een palmet en 2 gestileerde eikels (afkomstig van een meubel of een kist) teruggevonden.

CAI Locatie 154735¹⁰

Op de oostelijke rand van de bewoningskern van Lauwe werd tijdens een luchtfotografisch onderzoek in 1992 een circulaire structuur vastgesteld. Het betreft hier hoogstwaarschijnlijk een grafheuvel.

Cartografische indicatoren¹¹

De omgeving van het projectgebied toont een groot aantal CAI meldingen in de vorm van cartografische indicatoren. Het betreft hier voornamelijk indicatoren naar alleenstaande sites met Walgracht uit de late middeleeuwen en mogelijks teruggaand op oudere hoeves op die locaties. Hierbij werd voor drie meldingen geen verdere informatie gegeven (152126, 152134 & 152127). Een tiental meldingen geeft aan dat bij de site met walgracht de continuïteit in gracht en gebouwen bewaard bleef tot in 1850. Bij enkele blijft ook de gracht vandaag nog steeds zichtbaar. (72868, 72883, 72882, 72880, 72881, 72871, 72870, 72873, 72874 en 72877).

Verder werden ook twee indicatoren gegeven naar molens. Het betreft hier een molen die in 1629 vermeld werd in een landboek van de Parochie en Heerlijkheid Rollegem en verdween in het begin van de 20ste eeuw (70298) en een molen die in 1708 vermeld werd en mogelijk al in 1641 opduikt p de kaarten van Bersacques. Op de kaart van Popp, noch op de Ferrariskaart, wordt deze molen aangegeven (70297).

⁹ <http://cai.onroenderfgoed.be/locatie/158467>

¹⁰ <http://cai.onroenderfgoed.be/locatie/154735>

¹¹ https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/152126	&	http://cai.onroenderfgoed.be/locatie/72868	&
http://cai.onroenderfgoed.be/locatie/72883	&	http://cai.onroenderfgoed.be/locatie/72882	&
http://cai.onroenderfgoed.be/locatie/72880	&	http://cai.onroenderfgoed.be/locatie/72881	&
http://cai.onroenderfgoed.be/locatie/72871	&	http://cai.onroenderfgoed.be/locatie/72870	&
http://cai.onroenderfgoed.be/locatie/152134	&	http://cai.onroenderfgoed.be/locatie/70297	&
http://cai.onroenderfgoed.be/locatie/72873	&	http://cai.onroenderfgoed.be/locatie/72874	&
http://cai.onroenderfgoed.be/locatie/72877	&	http://cai.onroenderfgoed.be/locatie/70298	&
http://cai.onroenderfgoed.be/locatie/152127			

4 Besluit

4.1 Besluit gespecialiseerd publiek

Het uitgevoerde bureauonderzoek kan niet met zekerheid de aan- of afwezigheid van archeologische site of relevante archeologische overblijfselen binnen het projectgebied aantonen. Wel is het mogelijk een archeologische verwachting voor het projectgebied op te stellen alsook een inschatting te maken van de potentiële bedreiging voor het plaatselijke bodemarchief.

De historische cartografische bronnen geven aan dat binnen de contouren van het onderzoeksgebied met zekerheid geen bebouwing voorkomt sinds de late 18de eeuw. Vanaf de Atlas der buurtwegen is reeds de aanzet naar de huidige perceelsgrenzen zichtbaar. Het cartografisch materiaal geeft tevens aan dat het landgebruik ter hoogte van het projectgebied voornamelijk bestond uit agrarische activiteiten. Cartografische indicatoren en gekende archeologische waarden geven aan dat sinds de vroege tot volle middeleeuwen het gebied een verspreide hoevebouw kende in de vorm van verschillende hoeves met walgracht in de omgeving van het projectgebied. Vermoed wordt dat het landgebruik in de middeleeuwen bijgevolg ook voornamelijk bestond uit agrarische activiteiten in relatie tot de verspreide hoeves. Er kan dus, met enige voorzichtigheid, gesteld worden dat het projectgebied onbebouwd is gebleven sinds de vroege middeleeuwen tot nu en dat binnen de contouren van het projectgebied voornamelijk agrarische activiteiten plaatsvonden. Dit sluit echter niet uit dat in de oudere periodes bewoning en/of andere menselijke activiteiten werden uitgeoefend op de gronden van het projectgebied.

De gekende archeologische waarden in de omgeving van het projectgebied geven aan dat reeds sinds de steentijden menselijke activiteiten plaatsvonden in de omgeving van het projectgebied. Ook de Romeinse periode is in de streek ruim vertegenwoordigd en in de nabije omgeving van het projectgebied zou zich vermoedelijk een Romeinse villa of vestigingsplaats bevinden. De topografische ligging, noch de hydrografische ligging of de bodemgesteldheid van het projectgebied sluiten enige occupatie of menselijke activiteiten in deze periodes uit. De topografische ligging op een verhoogde positie binnen het landschap en in de buurt van waterwegen geeft de gronden een eerder aantrekkelijk vestigingskarakter. De historische bronnen en het landgebruik geven tevens aan dat eventuele sporen hier goed bewaard kunnen gebleven zijn. Bijgevolg geldt een algemene archeologische verwachting tot het aantreffen van sporen van menselijke aanwezigheid ter hoogte van het projectgebied uit de steentijden tot vroege middeleeuwen, voor de latere periodes worden voornamelijk sporen van agrarische activiteiten verwacht.

De geplande ontwikkeling van het projectgebied omvatten het verkavelen van de percelen in 36 bebouwbare loten. Binnen deze loten zullen gesloten of halfopen ééngezinswoningen worden

ingepland. De toegang tot de loten zal voorzien zijn via een verharde wege en rondom de woningen zullen tevens een aantal verharde zones worden aangelegd. Aan de hand van deze geplande ontwikkeling kan gesteld worden dat het bodemarchief over het volledige projectgebied bedreigd wordt.

Het onverstoorte rurale karakter van het projectgebied in combinatie met de gekende archeologische waarden in de omgeving en de grootte van het projectgebied geeft het projectgebied een eerder significant archeologisch potentieel dat niet te verwaarlozen is. Het gevolg hiervan is ook een hoger potentieel op kennisvermeerdering bij eventueel verder (voor)onderzoek met ingreep in de bodem. Gezien de aard van de geplande ontwikkeling met bijhorende bedreiging voor het plaatselijke bodemarchief en het significante potentieel op kennisvermeerdering acht ADEDE bvba verder vooronderzoek met ingreep in de bodem hier noodzakelijk om verder inzicht te krijgen in de eventuele aanwezigheid en aard van archeologische sporen ter hoogte van het projectgebied. Een bijhorend programma van maatregelen wordt hiervoor opgesteld.

4.2 Besluit breed publiek

In het kader van een studie naar de principiële haalbaarheid voor een verkaveling ter hoogte van de Leopold Sabbestraat te Lauwe werd een archeologienota aan de hand van een bureauonderzoek opgesteld. Deze desktopstudie kon niet uitwijzen of zich binnen het projectgebied al dan niet een archeologische site of archeologische overblijfselen bevinden. Wel kon een archeologische verwachting worden ingeschat. Hieruit bleek dat het projectgebied een significant archeologisch potentieel kent. Verder kon ook een inschatting gemaakt worden van de mogelijke impact van de geplande ontwikkeling op de eventueel aanwezige archeologische resten. Gezien de onverstoorte aard van de gronden waarop de geplande ontwikkeling betrekking heeft is de mogelijke impact op het plaatselijke bodemarchief dan ook groot. Hierdoor dient verder (voor)onderzoek met ingreep in de bodem uitsluitend te geven over de aan- of afwezigheid van archeologische resten binnen het projectgebied alvorens de geplande ontwikkeling van de terreinen kan worden uitgevoerd. Een bijhorend programma van maatregelen wordt hiervoor opgesteld.

5 Bibliografie

Bogemans F., 2005, Legende overzichtskaart quartairgeologie Vlaanderen, Vrije Universiteit Brussel, Brussel.

Goossens M., 2012. *Studie van de diversiteit van de glauconiethoudende gesilicificeerde zandsteen uit het Onder- en Midden-Eoceen in de regio Fobecq-Gent*, Gent: Universiteit van Gent, Faculteit Wetenschappen, Opleiding Master in de Geologie.

Van Ranst E., Sys C., 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (1:20000)*, Gent: Laboratorium voor Bodemkunde.

Lithostratigrafische tabel van het Neogeen en Paleogeen (Tertiair), DOV

<https://geopunt.be>

<https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html>

<https://cai.onroerenderfgoed.be>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121791>

<http://www.lauwe-aan-de-leie.be/over-lauwe/>

6 Lijst van plannen

Plan nr.	Beschrijving	Schaal	Wijze vervaardiging	Datum aanmaak
0001	Projectgebied op topografische kaart.	1:5000	digitaal	09/05/2017
0002	Projectgebied op orthofoto uit 2016.	1:2000	digitaal	09/05/2017
0003	Projectgebied op GRB kaart, kadastrale informatie.	1:1000	digitaal	09/05/2017
0004	Gekende verstoorde zones binnen het projectgebied.	1:530	digitaal	09/05/2017
	Inplantingsplan bestaande situatie projectgebied.			
0005	Inplantingsplan geplande situatie projectgebied.	1:750	digitaal	09/05/2017
0006	Projectgebied op Digitaal hoogtemodel Vlaanderen II, Digitaal terreinmodel, raster 1m.	1:20000	digitaal	09/05/2017
0007	Projectgebied op Digitaal hoogtemodel Vlaanderen II, Digitaal terreinmodel, raster 1m (Detail).	1:1500	digitaal	09/05/2017
0008	Projectgebied op de tertiair geologische kaart.	1:30000	digitaal	09/05/2017
0009	Projectgebied op de quartair geologische kaart.	1:30000	digitaal	09/05/2017
0010	Projectgebied op de bodemtypekaart.	1:6000	digitaal	09/05/2017
0011	Projectgebied op de potentiële bodemerrosiekaart per perceel, opname 2016.	1:6000	digitaal	09/05/2017
0012	Projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart der Vlaamse gemeenten.	1:6000	digitaal	09/05/2017
0013	Projectgebied op de overstromingsgevoeligheidskaart.	1:15000	digitaal	09/05/2017
0012	Projectgebied op het bodemgebruiksbestand, opname 2001.	1:5000	digitaal	09/05/2017
0014	Projectgebied op het gewestplan.	1:10000	digitaal	09/05/2017
0015	Projectgebied op kaart van Fricx.			
0016	Projectgebied op kaart van Ferraris.	1:10000	analoog	09/05/2017
0017	Projectgebied op Atlas der Buurtwegen	1:3000	analoog	09/05/2017
0018	Projectgebied op topografische kaart van Vandermaelen.	1:10000	analoog	09/05/2017
0019	Projectgebied op kaart van Popp.	1:6000	analoog	09/05/2017

0020	Topokaart 1883	1:6000	analoog	09/05/2017
0021	Luchtfoto 1952	1:5000	analoog	09/05/2017
0022	Projectgebied op luchtfoto uit 1971.	1:3000	digitaal	09/05/2017
0023	Projectgebied op luchtfoto uit 1979-1990.	1:3000	digitaal	09/05/2017
0024	CAI-locaties ten opzichte van het projectgebied.	1:23000	digitaal	09/05/2017

7 Lijst van figuren

Figuur 1. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m.	- 15 -
Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail).	- 16 -
Figuur 3. Hoogteprofielen van het projectgebied.	- 17 -
Figuur 4. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.	- 18 -
Figuur 5. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.	- 19 -
Figuur 6. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart.	- 21 -
Figuur 7. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.	- 22 -
Figuur 8. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.	- 23 -
Figuur 9. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand.	- 24 -
Figuur 10. Situering van het projectgebied op het gewestplan.	- 25 -
Figuur 12. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.	- 28 -
Figuur 13. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.	- 29 -
Figuur 14. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.	- 30 -
Figuur 15. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.	- 31 -
Figuur 15. Situering van het projectgebied op topografische kaart van België uit 1883.	- 32 -
Figuur 15. Situering van het projectgebied op luchtfoto uit 1952.	- 33 -
Figuur 15. Situering van het projectgebied op luchtfoto's uit 1971 (boven) en 1979-1990 (onder).	- 34 -
Figuur 16. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied.	- 35 -